tee ehk munatupe alumine ots päraſooliku ſiſſe tuleb, ſelle-päraſt wõiwad ka päraſoolikaſt mitmed muda ja rämpſu-tükid, liiwaterad ꝛc tupe ſiſſe tungida ja ſeda mööda kaunis kõrgele ülesſe jõuuda, noorele munale wastu minna.

Munaſarjaſt lahkunud munake mähib nüüd ühes munawalgega ka need wõerad kehad oma ſiſſe ja saab ühes nendega omale wiimaks koore ümber. Nii on ſiis ka ſagedaste täitſa terwetes munades putakate keha jaguſi, lebeſitika jalgu, kiwikeſi, liiwa-teri, ſulekeſi, hobuſe karwu ꝛc. leitud. Pro-feſſor Dr. Leuckart on ühe kana muna ſeeſt iſegi kohwi ua tera leidnud. Et ſiin midagi nõidumiſt ega kunſtitegemiſt ei ſünni, naau mõned, ebauſklikud ini-meſed arwawad, ſeda wõib iga mees iſegi näha. Sagedaste juhtuwad ka hallituſe ſeemnekeſed muna tupe teeſſe, kuſt nad munaſſe lähawad ning tema wii-maks ära rikuwad. Kui niiſuguſed ſeenekeſed alumiſes tupetee otſas oliwad, kus muna koor sündis, ſiis ei wõi-nud nad midagi kahju teha. Palju enam imeſtamiſt kui need wõerad jaukeſed ja ſeenekeſed, ſünnitaſiwad uſſikeſed, keda mõnikord munade ſeeſt leiti. Aga õnneks oliwad ſagedaste need kogukeſed, mida niiſugusteks uſſikesteks peeti, muna pilwe taretuſed. Wäga harwa on leitud, et kanas elawad kõbuuſſid (Heteracis inflexa) ja ülS weike imeja uſſike (Distomum ovatum), kes kana tupetees ette tuleb, muna ſiſſe on juhtunud. Enne ar-wati, et niiſuguſed elawad loomad munas munawalge läbi sündiſiwad, nüüd on aga teada, et need elukad soo-likaſt tupe teeſſe ekſiwad ja ſeal munaſſe mähitud ſaawad. Mõni kord leitakſe wähemaid ehk ka ſuuremaid ſagedaste päbkla ſuuruſeid — weretütkiſi muna ſeeſt. See weri tuleb munaſarjas lõhkewaſt sopikeſe nabaſt, mille ſees munake warjul oli, ehk ka tupe ſeinaſt tulnud were läbi, mis edaſi weerwa muna ſiſſe mähitud ſaab.

Ka on ſellſamal teel kerge ära ſeletada, kudas mõni-kord puuduliſed ehk korrawastaliſed munad sünniwad.



Sagedaste leitakſe kahe rebuga munaſid. See tuleb ſiis ette, kui munaſarjaſt üks teiſe järele kaks munakeſt tupeſſe jubtuwad, mis ſiis ka ühe pilwe ja ühe koore ſiſſe jääwad. Sagedaste kuuldakſe rahwa ſeas ka kuke munadeſt räägitawat. Need on palju wähemad kui harilikud munad ja ilma rebuta. Need munad sünniwad ſeeläbi, et tupe-tees üks munawalge jauke ükſi edaſi weereb ja ſiis wii-maks ka koore ſaab. Et aga kuſt neid mune ei mune, ſeda pole ſiin tarwis kinnitama hakata. Tuttawad on ka nahkmunad, mida kanad ja tuid ſagedaste ſiis munewad, kui nende tupp haige on ehk neile niiſuguſt toitu antakſe, kus lubja jaguſi ſees ei ole. On muna koor lubja puuduſel pehmeks jäänud, ſiis muudab end ka muna kuju mitmet nägu, mõned läbawad pirni, naari ja rulli näuliſeks, mõned neeru, kuuli ꝛc. näuliſeks. Tuid, ka-nad ja pardid munewad ka ſagedaste ſuuri nõndanime-tatuid kaſſikmune. Lüüakſe wäikimine koor katki, ſiis leitakſe õhukeſe pilwe kihi alt weel teine muna, millel koor, pilw ja rebu on. Niiſuguſt mune ei leita mitte ükſteiſe ſees, waid ka ükſteiſe küljes. Üks teiſe külge jäiwad nad ſeeläbi, et nad oma alles õrna koorega ükſteiſe ligi juh-tuſiwad, kus juure tulewad lubju jaud nad kinni kõitſi-wad. Teiſe muna ſiſſe ſai üks muna ſeeläbi, et tema koore kaswamiſe ajal tupetees ülesſe poole tõuſis, kus koore ümber uueſte muna walge jaguſid aſus, mis päraſt jälle oma koore ſaiwad.

Kõikide lindude munad sünniwad ühte ja ſedaſama wiiſi, nii häſti oma kuju kui ſuuruſe pooleſt. Oma ras-kuſe järele on linnu muna umbes 1/10 oma muneja keha raskuſeſt. Kotkad, kaljukullid ja käud munewad weikeſt mune, merelinnud enamiſte ſuuri mune. Karwa järele on munad wäga mitmeſuguſed. Imeſtamiſe wäärt on mit-med ülitenad ja kirjud metslinnu munad, mis oma kirju koore peal nagu ühe ſala kirja kannatſiwad, mille nõia-sõnadmuna kaitſetſiwad. Mõned munad on roheliku, mõ-ned pruunikat, mõned ſinikat põhjuskarwa, mõned kir-